

dvojnem grobu iz Dobrog Dola kod Skoplja«. Grob ima bogate pridevke in časovno spada, po mnenju avtorice, v 4. stoletje. Posebno pa je zanimiv, ker je sestavljen iz šestih nagrobnih spomenikov z napisi, ki so v sekundarni uporabi. Med njimi so nekateri zelo pomembni tako za vojaško kakor za kulturno zgodovino Makedonije. Nagrobniki izvirajo od konca 1. do 3. stoletja n. e. — *Danica Dimitrijević* poroča zopet o delu Žemunskega Narodnega muzeja, ki ga je opravil pri raziskavanju rimskega limesa v Sremu. O izkopavanjih na Carčinem Gradu v letih 1955 in 1956 poroča *Dorđe Mano-Zisi*. Raziskovane so bile predvsem terme, ki leže v predmestju južnega mesta. — V članku »Rano-slovenske peči kod Višnjice« skuša *Jovan Todorović* raztolmačiti tamkaj najdene peči kot slovanske, čeprav nima nikakršnih materialnih dokazov, ki bi omogočale takšno domnevo.

Umetnostnozgodovinskemu krogu pripada razprava *Lazara Mirkovića* — »Ikone u crkvi sv. Ilije u Zadru« ter razprava »Stečci Duvanjskog polja«, ki jo je napisal *Šefik Beslagić*.

Manjša poročila o pomembnejših arheoloških delih in slučajnih najdbah ter raznih umetnostnozgodovinskih objektih so podali tudi še S. Vuković, R. Pašić, V. Lahtov, M. Baum, M. Kosorić, D. Pinterović, S. Pahič, L. Bolta, M. Vego, E. Čerškov, I. Zdravković in L. Mirković.

Pod redakcijo M. Garašanina je podan tudi kratek pregled arheoloških raziskovanj v LR Srbiji za leto 1955. Tu so upoštevana vsa terenska dela na področju Srbije. Sledijo kritike in prikazi literature. Na koncu je pod naslovom »Répertoire d'archéologie, d'art et d'histoire culturelle. Publications parues en 1955 sur les monuments historiques, stations archéologiques et recherches scientifiques en Yougoslavie« v redakciji Đ. Stričevića dodan bibliografski pregled pomembnejših znanstvenih publikacij v Jugoslaviji.

Nova številka »Starinara«, ki je zelo dobro opremljen, ima glede na starejše letnike tudi nekaj zanimivih in tudi zelo hvalevrednih novosti. Takšno je na primer poročilo o celotnem raziskovanju v LR Srbiji v teku enega leta. Podoben primer je tudi z bibliografijo, kjer so vsi naslovi prestavljeni v francoščino. Pohvalno je dalje tudi, da se sedaj objavljajo članki in poročila raznih muzejev in rezultati raziskavanj, ki zadevajo probleme izven Srbije. Tako so med ostalim v novi številki zastopani tudi nekateri slovenski muzeji in avtorji.

J. Korošec

Vojni istoriski glasnik 1957—1959. Organ vojnog istoriskog instituta JNA. Beograd 1957—1959. Izd. Vojno istoriski institut JNA Beograd.

Vojni istoriski glasnik je v dobi od 1957 do 1959 objavil vrsto razprav, ki obravnavajo probleme, nanašajoče se tudi na Slovenijo. Z izjemo razprave polkovnika Milana Laha, ki je pod naslovom *Napredni pokreti u jugoslovenskom dobrovoljačkom korpusu* (Vojni istoriski glasnik 1957, št. 5, str. 8—21) posegel v čas prve svetovne vojne in v njej obravnaval naslovno problematiko v splošnem okviru, ne da bi jo diferenciral po narodni pripadnosti prostovoljcev, se vse druge razprave nanašajo na dobo narodnoosvobodilnega boja.

V rubriki »Kritike i prikazi« je Franček Saje skušal oceniti dve knjigi, ki jih je izdal Vojni istoriski institut in ki obravnavata problematiko NOB v Sloveniji. Pod naslovom *Dr. Metod Mikuž, Pregled razvoja NOB u Sloveniji* (Vojni istoriski glasnik 1957, št. 5, str. 81—91) je napisal oceno dr. Mikuževe knjige, pod naslovom *Dr. France Škerl, Počeci partizanskog pokreta u Sloveniji* (Vojni istoriski glasnik 1958, št. 1, str. 83—97) je pa napisal oceno dr. Škerlove knjige. Obe oceni sta izšli tudi v slovenščini v Zgodovinskem časopisu.

Podpolkovnik Miroslav Stepančić je obdelal kočljive operacije 7. korpusa na Dolenjskem v zimskih mesecih 1945 v razpravi *Dejstva ? korpusa u januaru i februaru 1945 godine* (Vojni istoriski glasnik 1958, št. 4, str. 3—38). Po predhodnem orisu obojestranskih vojnih sil je nato prikazal razvoj operacij in jih označil z vidika obeh vojskujočih se sil. S stališča nemško-domobrinskih sil je na eni strani šlo za obrambo komunikacij, na drugi strani pa tudi za napadalne

cilje, kolikor so hoteli partizane odriniti od glavnih komunikacij. V ozadju njihovih operacij pa je bilo rušenje nemške fronte na Balkanu in nenehno umikanje na zahod. S strani operacij 7. korpusa je šlo za kombinacijo elastične in aktivne obrambe svobodnega ozemlja na Dolenjskem ter hkrati za maksimalno varovanje sil in kadrov, katerih potreba bo izredna ob skorajšnji osvoboditvi. Dasi so Nemci dosegli nekaj teritorialnih uspehov, so dinamične operacije NOV bile koristne. Zlasti bitka za komunikacije je bila rešena v korist NOV.

Vsebinsko nadaljevanje navedene Stepančičeve razprave pomeni razprava istega avtorja z naslovom *Dejstva 7. korpusa od 4—20 aprila 1945 godine* (Vojni istoriski glasnik 1958, št. 5, str. 3—22). V njej je najprej orisal nemške priprave za splošni napad na partizanske sile v Suhi krajini in nenadni napad 7. korpusa, s katerim je korpus sovražnika prehitel, tako da je pokazal svoje načrte. Nato je 7. korpus razvil dinamično manevrsko obrambo, v kateri so tudi sovražne sile začele slabeti, fronta pa se je stabilizirala. Sovražnik ni mogel naprej na Rog in v Belo krajino. S tem si je 7. korpus ustvaril ugodne pogoje za kasnejše operacije proti Ljubljani.

S temi operacijami se ukvarja tretja Stepančičeva razprava *Završna dejstva 7. korpusa* (Vojni istoriski glasnik 1958, št. 6, str. 3—27). V njej je pokazal, kako so enote 7. korpusa v kooperaciji s prodiranjem 4. armade proti Trstu začele potiskati sovražnika proti severu in osvobajati mesta na Dolenjskem ter na koncu kot krono vseh operacij — osvoboditev Ljubljane.

Podpolkovnik Vid Jerič je v članku *Napad 5. brigade »Ivan Cankar« na Trebnje* (Vojni istoriski glasnik 1958, št. 4, str. 71—77) opisal napad Cankarjeve brigade na Trebnje maja 1944. V razpravi je analiziral potek bojov in napravil zaključke o uporabi artiljerije proti sovražni postojanki.

Podpolkovnik Mišo Zeković in major Ivan Antonovski sta v tabeli pod naslovom *Osnovni podatki o divizijama Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije formiranim u toku Narodnooslobodilačkog rata* (Vojni istoriski glasnik 1959, št. 6, str. 38—70) zbrala temeljne podatke vseh jugoslovanskih divizij. Podatki vključujejo datume nastanka, iz katerih enot so tedaj nastale, začetno številčno stanje, pod katero enoto so neposredno bile in nato še kasnejše spremembe v številčnem stanju ter sestavi enot. Podatki vključujejo tudi slovenske divizije, in sicer 14., 15., 18., 30. in 31. ter eno divizijo KNOJ.

Fr. Škerl

Crvena zvezda 1949—1951. Organ Glavnog odbora Saveza boraca Narodnooslobodilačkog rata. Beograd 1949—1951. Izd. Izdavačko preduzeće »Borba« Beograd.

Po nastanku organizacije Zveze borcev je njen zvezni organ, imenovan Glavni odbor Saveza boraca narodnooslobodilačkog rata, začel izdajati svoje glasilo z imenom »Crvena zvezda«. V letih 1948—1951 je glasilo imelo revialni značaj in objavljalo gradivo iz vseh republik. Tako je izšlo v njem tudi več razprav oziroma člankov, ki se nanašajo na narodnoosvobodilni boj v Sloveniji.

Narodni heroj Stanko Semič-Daki je že v prvi številki leta 1949 prispeval razpravo *Koruški Slovenci u borbi za svoja nacionalna prava* (Crvena zvezda 1949, št. 1, str. 18—23). V razpravi opisuje avtor v informativni obliki boj koroških Slovencev proti germanizatorskim tendencam avstrijskih Nemcev. V uvodu posega celo v čas habsburške monarhije, obširnejši pa je za čas med obema vojnama. Jedro razprave tvori sodelovanje koroških Slovencev v skupnem oboroženem boju vseh Slovencev in ostalih Jugoslovancev proti fašizmu. V tem delu se pisec dotakne tudi vpliva, ki ga je antifašistični boj koroških Slovencev imel na avstrijsko nemško prebivalstvo. Za zaključek označuje pisec še povojni položaj koroških Slovencev.

S problemom koroških Slovencev je ukvarja tudi razprava Marka (Franceta) Primožiča *Borba koruških Slovenaca* (Crvena zvezda 1949, št. 8—9, str. 1 do 9). Razprava je v največji meri kompilacija, delno pa vnaša tudi svoje orise. V uvodu se najprej dotika predvojnih germanizatorskih tendenc, nato pa obširneje govori o oboroženem boju koroških Slovencev in njihovih naporih za